

Frans Meijers: 'Innovatief onderwijs nodig'

Kiezen is kwestie van leren van ervaringen

Wie de instroom in de technische beroepen echt wil bevorderen, moet het roer radicaal omgooien. Het onderwijs is toe aan een *Umwertung aller Werte*, zegt Frans Meijers, expert op het gebied van beroepskeuze en loopbaan.

door Monique Marreveld

Langzamerhand is hij tot de conclusie gekomen dat het anders moet. Frans Meijers, momenteel lector pedagogiek van de beroepsvorming aan de Haagse Hogeschool, was in het verleden betrokken bij verschillende initiatieven om de instroom in technische beroepen te vergroten. Geen ervan bleek het ei van Columbus. Technieklokalen, leskisten, het is allemaal prachtig, maar het helpt weinig. Slechts een enkeling zal voor de techniek kiezen omdat hij of zij op school zo lekker aan de slag kon. 'Een beroepskeuze verloopt ongeveer volgens dezelfde patronen als een relatiekeuze. Je weet van te voren niet precies wat je wilt, maar je leert van goede ervaringen. Vraag een puber niet welke vrouw hij zal trouwen, want hij zal zeggen: ze heeft grote borsten en blond haar. Maar hij wordt uiteindelijk zeer gelukkig met een meisje dat niet voldoet aan dat beeld. Zo gaat het ook met een loopbaan. Vroeg beginnen? Onzin, je groeit naar bepaalde keuzes toe.'

De stelling van Meijers is dat keuzeprocessen zich niet zo bewust voltrekken. Sterker nog, zegt hij, het laatste waar mensen zich door laten leiden is objectieve informatie. 'Uit allerlei onderzoek blijkt dat de belangrijkste determinanten bij een beroepskeuze ervaringen zijn, eigen ervaringen of die van relevante anderen. Maar tegenwoordig doen jongeren nauwelijks ervaring op met werk, behalve misschien wat bijbaantjes. Dus blijven ze maar meedrijven op de stroom. Jongeren sluiten in hun beroepskeuze aan bij grote maatschappelijke trends bij gebrek aan andere beelden. In de jaren vijftig was dat de industrie, in de jaren negentig de ict-sector, de afgelopen jaren de dienstverlening.'

Het beste wat je jongeren kunt bieden, volgens Meijers, 'is ze de kans geven ervaringen op te doen. Laat ze met ervaren beroepsbeoefenaren praten over kernproblemen en beroepsdilemma's. Pas dan krijgen ze zicht op de essentie

Techniek Coach heeft lange adem

Scholen willen vaak wel, maar weten soms niet precies hoe: techniek integreren in het onderwijs. Het Techniek Coach-project reikt hen de helpende hand. Een deskundige werkt gratis vier jaar samen met een school om techniek de klassen in te krijgen. Hij brengt niet alleen enthousiasme over, maar leert bovendien de leerkrachten hoe zij een en ander aan kunnen pakken. Eerst zien, dan (na)doen is de filosofie. De groepen 5 tot en met 8 krijgen jaarlijks een gastles (een dagdeel) van een zogenoemde techniekcoach. De school stelt een techniekcoördinator aan. Techniek Coach en -coördinator zorgen er samen voor dat leerkrachten na vier jaar de lessen zelf kunnen geven. De coaches zijn vrijwilligers, gepensioneerd of vutters met veel technische kennis en praktische ervaring. Zij blijven (gratis) vier jaar aan de school verbonden als steun en toeverlaat voor leerkracht en coördinator.

Vincent Bosma, leerkracht groep 8 van kbs De Wieken uit Vught en bovenbouwcoördinator, is enthousiast over het

project: 'Op De Wieken werken we vanuit de filosofie van meervoudige intelligentie. Meer doen met techniek sluit daar bij aan. Tot nu toe zijn we te eenzijdig bezig: we schrijven bij wijze van spreken op het bord wat solderen is, geven er uitleg bij en dat is het. We doen vóór, terwijl kinderen zoiets zelf moeten doen en ervaren. Maar onze leerkrachten hebben allemaal twee linkerhanden: we kunnen nauwelijks met techniek uit de voeten. Dit project is ideaal, omdat er ook een stukje scholing bij zit voor onze leerkrachten. De Techniek Coach luistert goed naar onze vragen. Ik hoop dat we het straks zelf kunnen.' Vrijwel alle leerkrachten zeggen hetzelfde: kinderen weten tegenwoordig niet wat er gebeurt als je een schroevendraaier in het stopcontact steekt. 'Zoals ze ook niet weten wat goed voedsel is. Vroeger kreeg je dat van thuis mee. De school moet nu in dat gat springen', vindt Bosma. 'De kinderen vinden het ontzettend leuk om iets met techniek te doen en de Techniek Coach biedt prachtig materiaal.' Rob Flach, leerkracht van groep 7 van kbs De Bongerd in Gassel is minstens zo enthousiast. 'Tech-

BEN VAN DEN BELT

'Beroepsdilemma's belangrijker voor beroepskeuze dan praktische ervaring.'

van een beroep en op de vraag of dat beroep bij hen past. Nu is het in het onderwijs precies andersom. Je moet goed weten wat je wilt, voor je ergens ervaring mee mag opdoen. Het is zelfs zo dat je moet weten of je het kunt,

voordat je er mee verder mag. Het eerste wat een decaan vraagt, is: wat wil je later worden? De tweede vraag is: kun je dat? Luidt het antwoord bevestigend, dan geeft hij meestal een advies: volg die en die opleiding. Luidt het

>>

niek zat bij ons een beetje in het verdomhoekje. We hebben een techniekcoördinator en onze school zit ook in een bovenschoolse werkgroep techniek. Maar techniek leidde toch een kwakkelend bestaan: wat moeten we doen, hoe moeten we het doen? We hebben een paar leskisten, maar er raken dingen stuk of ze worden niet aangevuld. Ook dat bloedde dood. Van dit traject verwachten we meer: een serieuze aanpak met begeleiding voor de leerkrachten. Hopelijk beklijft dat beter op den duur. Voorlopig vinden de kinderen het echt geweldig.' Techniek Coach Jos Blüm uit Noord-Holland herkent het verhaal. Hij bezoekt jaarlijks zo'n vijftien basisscholen. Te vaak worden ontdekkastelen en techniektorens volgens hem aangeschaft zonder dat er een visie achter zit. Gevolg: de boel verstoft binnen korte tijd in een bezemkast. Niemand voelt zich immers verantwoordelijk voor beheer en onderhoud. Van scholen die zich aanmelden voor een techniekcoach wordt een andere mentaliteit verwacht. 'Kijk, het eerste jaar komt een Techniek Coach in de groepen 5 tot en met 8 een gastles geven. We hopen dat er

dan een vonk overspringt. We maken leerkrachten enthousiast, laten zien wat de mogelijkheden zijn als je techniek kiest en laten leerlingen en leerkrachten ruiken wat het is als je ermee werkt. De bedoeling is dat leerkrachten het tweede jaar actief participeren in de gastles, dat ze een onderdeel zelf doen bijvoorbeeld. In het derde jaar worden de rollen omgedraaid en wordt de leerkracht verantwoordelijk voor de les, de Techniek Coach assisteert. En in het vierde jaar staat de coach op afstand, hij communiceert nog telefonisch of per e-mail, maar in principe kunnen de leerkrachten het dan zelf en is techniek in die basisschool geland als integraal onderdeel van het programma.' Momenteel zijn er met zo'n vijfhonderd scholen samenwerkingsovereenkomsten gesloten. Dat moeten er 2000 worden.

Techniek Coach is een project van Bureau TOP, dat samenwerkt met de sociale partners in de metaal- en elektrotechnische industrie en metaalbewerking. Meer info over de Techniek Coach op www.techniekcoach.nl.

>> antwoord ontkennend, dan adviseert hij je een ander beroep te kiezen. In geen enkel geval gaat het om het werk zelf. De vraag die een decaan zou moeten stellen, is: waarom wil je dat? Heb je het gevoel dat je in dat beroep iets betekent voor andere mensen? Dat het zinvol is voor jou?’

Meijers geeft een voorbeeld uit de medische zorg. Een dokter wil mensen zo lang mogelijk in leven laten. Maar betekent dat ook dat iedere nieuwe medische techniek ingezet moet worden om een leven te verlengen of zijn grenzen? Voor wie zet een arts zijn beperkte middelen in? Wie krijgt dat ene transplantatiehart, een kettingroker of een jonge atleet? ‘Nadenken en praten over dit soort vragen met ervaren medici brengt iemand pas bij de vraag: Ben ik wel het soort mens dat dit soort werk wil doen. Past dit bij mij? En geloof me, dilemma’s doen zich in ieder beroep voor. Een technicus heeft bijvoorbeeld te maken met duurzaamheid versus snelle, vuile oplossingen. Wat kies je en wat is de marge in dat beroep om nog te kiezen? En hoeveel moeite heb je daar wel of niet mee?’

WICHELROEDE

Meijers betwijfelt of alle doe-hoeken, techniekkasten of bedrijfsexcursies invloed hebben op het keuzegedrag van kinderen. Welnee, zegt hij, de kinderen vinden het leuk, natuurlijk, alles is beter dan een dag in de klas zitten. Voor een leraar is het goed te managen en het bedrijfsleven hoeft weinig te doen. ‘Het stelt alle betrokkenen in staat hetzelfde te blijven doen. Niemand hoeft werkelijk uit zijn eigen wereld te komen.’

Het kan anders. Meijers is zeer gecharmeerd van de ma-

Beroepskeuze verloopt als partnerkeuze: ervaring telt!

nier waarop Piet Lagarde op basisschool De Wichelroede in Udenhout de zaken aanpakt. De school is doordrenkt van techniek, alle groepen werken met techniekleskisten waarmee leerlingen zelfstandig aan de slag kunnen. Stap voor stap doen leerlingen er ervaringen op met techniek. Het is een instrument geworden waarmee een kind op alle acht intelligenties wordt aangesproken: verbaal, logisch-mathematisch, visueel-ruimtelijk, muzikaal-ritmisch, lichamelijk, naturalistisch, interpersoonlijk en intrapersoonlijk. Lagarde in Minerva online, het blad van de Algemene Vereniging van Schoolleiders (december 2005): ‘Kinderen kunnen op verschillende manieren knap zijn, techniek pakt het hele hebben en houwen aan.’

De bedoeling is niet leerlingen tot timmerman op te leiden, aldus Lagarde in datzelfde artikel, ‘maar we geven ze een basis mee voor techniek, we zetten het breed weg. Het leerlandschap verbreedt zich tot buiten de school. Je kunt er bijvoorbeeld bedrijfsbezoeken aan koppelen.’ Het verhaal van Lagarde is eigenlijk hetzelfde als dat van Meijers: word je geraakt, dan vergeet je het nooit meer. Ben je ergegens enthousiast voor, dan ga je op zoek naar de mogelijkheden.

Teveel wordt techniek volgens Meijers nu benaderd vanuit een compensatiestrategie - zo hebben ‘de dommerdjes’

JOSÉ VAN GELDEREN

ook iets waar in ze excelleren (werken met hun handen) – of een loopbaanperspectief (kijk eens wat een leuke banen, er is werk genoeg in de techniek). Er valt een wereld te winnen voor techniek vanuit het innovatieperspectief. ‘Leren is meer dan alleen kennis vergaren. Leren is ook kennis toepassen en vooral het nut inzien van bepaalde kennis. Op De Wichelroede zie je heel goed hoe dat werkt. Lagarde heeft er een houten tuinhuisje op het terrein laten neerzetten en iedere maand is dat huisje van een andere groep leerlingen. Ze mogen er veranderingen aanbrengen, maar dat moeten ze zelf doen: een plan maken, een leervraag ontwikkelen (hoe voer je dat plan uit, wat heb je er bij nodig?), een plan uitvoeren in stappen door samen te werken, kennis te vergaren, vaardigheden op te doen. Die kinderen moeten oplossingen zoeken voor problemen. Nu is techniek op de meeste scholen nog een kwestie van onderwijzen. Op De Wichelroede is sprake van leren.’

<<